

MOJE PENÍZE | Ekonomika

AUTOŘI SOCIÁLNÍHO PROJEKTU UPOZORŇUJÍ NA PROBLÉMY LIDÍ VE STÍNOVÉ EKONOMICE

Odhad říká: Půl milionu lidí je v České republice bez oficiálních příjmů

Příjmy nepřiznávají, na důchod nemyslí – a jsou jich statisíce. Lidé, kteří pracují ve stínové ekonomice, je v Česku minimálně 200 tisíc, reálné odhady však mluví o půl milionu. Příjmy často nezdaňují, ale lékařskou péčí a vzdělání požadují jako ostatní. Nejčastěji jde o pracovníky ve veřejném stravování, obchodu a stavebnictví, ale i v oblasti informačních technologií. Lidé ve stínové ekonomice jsou další skupinou tzv. Neviditelných, které analyzují autoři stejnojmenného projektu.

„Tito lidé si vůbec neuvědomují dopady svého jednání. I krátkodobá účast ve stínové ekonomice má pro člověka celoživotní následky, zejména horší přístup ke zdravotnímu i sociálnímu systému. Mají také jen malou šanci na získání úvěru například na bydlení a ve stáří se musí uspokojit s minimálním důchodem,“ říká Aleš Rod z Centra ekonomických analýz CETA.

Mnohé z toho se však ukáže až s odstupem času, proto ti, kterých se tyto jevy týkají, je nepovažují za riziko a činí tak vědomě. V úvahu berou pouze krátkodobé výhody, ale podceňují následky v budoucnu. O dopadech přemýšlejí, když už je pozdě.

Důsledky práce ve stínové ekonomice se mohou projevit nárazově a naprosto nečekaně. Pokud například člověk onemocní nebo se zraní, nemá právo na nemocenskou podporu. Běžná pracovní právní ochrana se na takové osoby nevztahuje. Obdobně to platí při ztrátě místa – tito lidé nemají nárok na podporu v nezaměstnanosti.

CHAOS. Jednou z příčin bujení stínové ekonomiky je obcházení pracovních smluv. Ilustrační foto: ČTK

Za bujením stínové ekonomiky se však někdy skrývají i sami zaměstnavatelé. Znakem toho je výplata odměny na ruku v nepravidelných termínech, improvizovaná pracovní doba, obcházení pracovních smluv apod.

JAK VYSTOUPIT ZE STÍNU

„Mnohým zaměstnavatelům nedodržování zákoníku práce vyhovuje. Je proto nutné, aby pracovník aktivně žádal změnu přístupu zaměstnavatele nebo si našel jinou práci v oficiální ekonomice,“ uvádí Kateřina Jarošová, manažerka tohoto projektu ve spo-

lečnosti Provident Finacial.

Pracujete ve stínové ekonomice, ale chcete situaci změnit? Zde přinášíme několik rad.

Co můžete udělat sami.

Pokud se vám něco nezdá, zjistěte si u odborníků, na co má nárok zaměstnavatel a na co vy. Zákoník práce jasně vymezuje všechny důležité pojmy. Pokud krátkodobě nemáte jinou možnost než setrvat ve stínové ekonomice, snažte se alespoň spořit a zvažte výdělek jinde. Dojíždění či stěhování sice není populární, ale funguje.

Pomoc ze strany firem.

Vinu na dopadech stínové ekonomiky má i soukromý sektor. Proto by měl působit na veřejné mínění v tom smyslu, že šedá ekonomika není správná ani legální. Firmy by zároveň měly přejít na bezhotovostní praxi, pokud jde například o výplatu mezd. **(ks)** (Pokračování 21. března.)

O projektu

• Kdo jsou „Neviditelní“? **Lidé, kterým pomoc státu či nízký výdělek na důstojný život nestačí.** Podle odhadů jich v ČR žije 1,3 milionu.

• Požádat o pomoc rodinu, zaměstnavatele, úřad nebo neziskovou organizaci? **To „Neviditelní“ nemohou či neumí, příp. se stydí.** Lidé pracující ve stínové ekonomice, samozvítěle a nedobrovolně nezaměstnaní **stojí stát ročně až 174 miliard Kč.**

• Společně na to upozorňují **Centrum ekonomických a tržních analýz – CETA, Spotřebitelské fórum, Provident Finacial a další zapojené organizace.** K tomu nabízejí **analýzu i řešení.** Více na www.neviditelní.org.

Aktualita

ČSÚ investuje do snížení energetické náročnosti budovy

Praha – Ústřední budovu Českého statistického úřadu v Praze čeká v režii společnosti Marhold a D-energy rozsáhlá proměna. Zásadní změnou bude náhrada obkladu budovy moderním bezdrážbovým pláštěm s významně lepšími tepelnými parametry a integrovanými fotovoltaickými moduly. U střeš dojde nejen ke zlepšení izolačních parametrů, ale budou nově navrženy jako „zelené“, aby přispěly ke snížení teploty přehřívání městského prostoru. Společnosti Marhold a D-energy do poloviny příštího roku proinvestují 230 milionů korun. Český statistický úřad investici proplatí až po úplném dokončení, a to pouze z 30 %. Zbývajících 70 % pokryje dotace z fondů EU a smluvně zaručené úspory. „Přenesení odpovědnosti za přípravu celého projektu na stavební společnost vnímáme jako budoucnost na trhu pozemních staveb,“ vyjádřil se za Marhold Jakub Kousal. **(ks)**

Firemních bankrotů v únoru ubylo

Praha – V únoru bylo v Česku vyhlášeno 50 bankrotů obchodních společností, 441 bankrotů fyzických osob podnikatelů a 1 167 osobních bankrotů. Zároveň bylo podáno 108 návrhů na firemní bankrot, 477 návrhů na bankrot podnikatelů a 1 281 návrhů na osobní bankrot.

Zatímco počet bankrotů byl nejnižší od prosince 2020, počet návrhů na jejich bankrot byl naopak nejvyšší od března loňského roku. Vyplyvá to z analýzy dat

portálu www.informacefir-mach.cz, kterou provedla společnost CRIF.

„Vysoký počet návrhů na bankrot obchodních společností následuje po výrazném lednovém propadu a je patrně výsledkem odloženého podání některých insolvenčních návrhů až na únor. V březnu očekáváme opětovný vyšší přírůstek počtu vyhlášených bankrotů,“ říká Věra Kameníková, analytička společnosti CRIF – Czech Credit Bureau.

Počet firemních bankrotů se přitom zvyšuje už od začátku roku 2021 a tento růst se postupně zrychluje. Během posledních 12 měsíců, tedy od března 2021 do února 2022, bylo vyhlášeno 721 bankrotů obchodních společností, o 15 % více než v předešlém období. Zároveň bylo podáno 1 074 návrhů na jejich bankrot, o 12 % více než o rok dříve. Mezi podnikateli je přitom situace opačná. Počet jejich bankrotů se v daném období snížil o

10 % na 6 174 a počet návrhů na bankrot mezi nimi klesl také o 10 % na 6 261.

V únoru bylo nejvíce firemních bankrotů vyhlášeno v Praze (20) a v Jihomoravském kraji (9). Žádný bankrot nebyl naopak zaznamenán ve čtyřech krajích – Jihočeském, Karlovarském, Libereckém a Zlínském. Mezi podnikateli bylo nejvíce bankrotů vyhlášeno v Moravskoslezském kraji (62). Nejméně naopak v Zlínském kraji (13). **(rs)**

Kolik lidí bere vážně MDŽ? Dárek může být květina nebo kus lesa

Praha – Na zítřek připadá Mezinárodní den žen (MDŽ), svátek oficiálně uznávaný OSN. Kolik lidí v České republice jbere tento den vážně? Podle ankety Nadace dřevo pro život slaví MDŽ více jak 80 % dotazovaných napříč věkovými skupinami.

„Nejčastěji v tento den potěšíme své maminky (28 %), partnerky a manželky (20 %) i blízké kamarádky (20 %). Při MDŽ ale české ženy nezapomínají ani na sebe a po-

těší se rády i samy. Nejčastěji se rozdávají již tradičně květiny, ve kterých jednoznačně vede trio růží, tulipánů a jarem vonících narcisů,“ rozebírá výsledky ankety Martina Vokrouhliková z Nadace dřevo pro život, která i letos spustila kampaň Darujte místo květiny celý les na podporu sbírky Darujme stroměčkový lesu. Zájemci tak mohou překvapit dárkem v podobě certifikátu na sazeničky do českých lesů. **(vit)**

Prodejci evidují vysoký zájem o spacáky, některé zboží je vyprodané

Prodejci v posledním týdnu evidují vysoký zájem o spací pytle, karimatky, ale také lékárníčky nebo krabičky poslední záchran (KPZ). Některé zboží je v současné době vyprodané. Češi také více kupují trvanlivé potraviny, těch je ale v obchodech dostatek. Vyplyvá to z ankety mezi obchodníky a analýzy společnosti Upgates.

Po vybavení do přírody, jako jsou spací pytle nebo karimatky, za minulý den vzrostla na internetu podle Upgates poptávka trojnásobně ve srovnání s průměrným počtem objednávek v posledních čtyřech týdnech. Upgates sleduje data 1300 on-line obchodů. „Máme zprávy, že některé z českých e-shopů narážejí na své limity ve smyslu skladových zásob tohoto typu zboží. Kromě aktuálně zvýšené poptávky to ovlivňuje už dva roky trvající pandemie

SPACÍ PYTLE patří nyní mezi prodejní trháky. Foto: ČTK

covidu-19, která negativně zasáhla výrobu i přepravu zboží ze zahraničních trhů,“ uvedl obchodní ředitel společnosti Upgates Martin Pech.

E-shop Mall.cz sleduje u spacích pytlů devítinásobný nárůst prodeje, v případě matrací a karimatek jsou prodeje šestinásobné. Mezi tři nejvíce rostoucí kategorie patří kanystry, elektrocent-

rály a vysílačky. „Na našich číslech vidíme obrovskou vlnu solidarity s Ukrajinou, a to nejenom v Česku, ale ve všech zemích, kde působíme,“ řekla mluvčí společnosti Pavla Hobíková. Dodala, že s dodavateli vytvořili dostatečné zásoby, nedostatek zboží tedy podle všeho nehrozí.

„Vzhledem k tomu, že sezona outdoorového vybave-

POPTÁVKA po jodových tabletkách také vzrostla. Foto: archiv Deníku

ní, jako jsou spacáky nebo karimatky, obvykle začíná o několik týdnů později, rostou nyní jejich prodeje meziročně v řádech stovek procent, avšak zásoby stále máme,“ uvedla mluvčí e-shopu Alza.cz Daniela Chovancová. Naopak vyprodané jsou podle ní jodové tablety, u kterých byl růst prodeje v řádech tisíců procent. Další tisíce jodových tablet by měla

mít Alza skladem koncem týdne. Vyprodané jsou u tohoto prodejce lékárníčky, KPZ nebo některé produkty z kategorie myslivosti. I v tomto případě e-shop na do-skladnění podle Chovancové pracuje.

ZÁJEM JE I O TRVANLIVÉ POTRAVINY

Prodeje trvanlivých potravin či hotových jídel na interne-

tu stouply podle Upgates o 70 procent. „Dosud jsme nezaznamenali významný nárůst v sortimentech typu rýže, těstoviny, toaletní papír nebo drogerie, jako tomu bylo v březnu 2020 na začátku pandemie,“ uvedl dále Pech.

Vyšší prodeje suchých potravin, dětské výživy, ale i hygienických potřeb jako jsou dětské pleny, mýdla nebo zubní pasty, zaznamenaly obchody Albert. Lidé je podle ředitele komunikace společnosti Jiřího Marečka darují na humanitární účely. Mall.cz zaznamenal u dětských plen v poslední době dvojnásobný prodeje. „Zákazníci velmi často k těmto objednávkám přilazují také dětská mléka,“ doplnila Hobíková.

Rusko minulý týden ve čtvrtek zahájilo invazi na Ukrajinu. Boje dále pokračují. Na pomoc Ukrajině pořádají tuzemská města, školy, podniky či spolky stovky materiálních sbírek. **(čtk)**